

RETORIKA A PEDAGÓGUS- KÉPZÉSBEN

Dr. habil. Aczél Petra Katalin
Budapesti Corvinus Egyetem
petra.aczel@uni-corvinus.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Bevezetés

„Koraxtól máig a retorika története voltaképpen általános leszűkülés.”

„Még ha a retorika kevésbé is volna problémás, mint ahogyan azt a stilisztikusok állítják, senki nem gondolhatja komolyan, hogy vissza kellene hoznunk ezt a romos tudást.”

„A retorika egykori, ezredéves helyét ma olyan tudományágak foglalják el, mint a nyelvészet, az információelmélet, a stilisztika, a szociológia, a kommunikációtudomány, a marketing és a PR.”

„A demokráciák gyanakszanak a retorikára.”

A retorikai műveltség a pedagógus-képzésben

A retorika válsága

A retorika tanítása: korlátok és kételyek

A retorika problematikusságának tágabb kontextusai

A retorika felfogása

A retorika oktatása

Retorika problémái

Ravasz L.	1937
G. Genette	1970
S. M. Halloran	1975
R. Weaver	1970
J. Dubois et al.	1970
J. Bender – D. Wellbery	1990

Modernista, anti-modernista, posztmodernista
újjáéledés

Tágabb kontextusok – társadalmi kihívások

- A 'társadalmi tőke' csökkenése (Albert-Dávid, 2012)
- Érdektelenség (Magyar Ifjúság, 2012)
- Bizalmatlanság a demokrácia intézményei iránt (European Social Survey, 2013)
- Elégedettség-life satisfaction (OECD Better life Index) 2014
- PISA

A kommunikációs felkészültség hatása az egyéni és társadalmi közérzetre

Kutatások a pozitív korrelációkról:

- Life satisfaction and conflict communication (Arslan et al, 2010)
- Communications skills - social trust and social capitals (Asgari et al 2012)
- Communicative skills and self-estimation (Lopez-Noval, Pugno, 2013)
- Interpersonal skills, hope, happiness and responsibility (Rezapour et al, 2014)
- Trust and participation (European Social Survey, 2014)

Retorikai tudás

Feltalálás,

Elrendezés

Kifejezés

Memória

Előadás

„Általános művelő tárgy”

Retorikai eredmény

Produktum

Eljárás

Folyamat

Retorika - kommunikáció

Egoista, konvencionális, retorikus

Retorikus víziók

Rhetsen

I.

Funkcionális

Hatás- és hatékonyságközpontú

Sikerelvű, céltételező

Beprogramozható

ZÁRT

Meggyőzéstechnika, médiakommunikáció

II.

Társas helyzet - központú

Érzékeny

Figyelő

Együttműködés-elvű, jelentéstételező

Interszubjektív

NYÍLT

Retorika

Oktatható készségek, felkészültségek

figyelem

énüzenetek,

önérvényesítés,

konfliktuskezelés,

együttműködés,

termékeny vita

mediáció,

kritikai készségek

A nyilvánosság és a kommunikációtanítás problémája

A nyilvánosság szinterei

A nyilvános kommunikáció válsága (pl. vitakultúra), a kortárs szövegek használatának nehézsége

Az érvelés oktatásának hagyományszakadása

A kommunikáció-oktatás matematikai alapjai

A retorika oktatásának struktúra központú megközelítése

Retorikai műveltség és tanítás alapvetései

- Az ifjú szónok kezdje korán tanulmányait,
- Tanulja meg a szóra való koncentrációt; hogy hogyan kell írni, beszélni és emlékezni,
- Erőltesse meg a memóriáját, hogy a megértése is fejlődjék,
- Tudatosuljon benne, hogy a viselkedése: előadás. Fejlessze, tegye kifejezővé taglejtését, arcjátékát,
- Pontosán ismerje meg kultúrájának szólásait, közmondásait, bölcsességeit,
- Legyen nagyon jó megfigyelője a világnak és érzékeny résztvevője a konkrét társas helyzeteknek és viszonyoknak,
- Érdekelje a közélet,
- Tanuljon meg egyik stílusról a másikra „fordítani”,
- Tanuljon meg élni a pillanattal, fejlessze improvizációs képességét,
- Szeresse és alkalmazza a nyelvi játékokat, játékosságot,
- Élvezze a hozzá hasonlóan képzettek szellemi közösségét

(Richard Lanham, 1976)

Tanári felkészítés, feladatok

- a retorikai intelligencia megragadása, a kommunikatív figyelem és a retorikai érzékenység fejlesztése
- a szituáció kommunikatív leírása, feltárása, kulturális vonatkozásainak felmérése
- a szituáció elemeinek dinamikája: közlő, szükséglet, befogadó, viszonyok
- az invenció: a mondanivaló szituáció-érzékeny kialakítása (kérdések, toposzok, érvek)
- a közlés műfajának, csatornájának/médiumának, kódjainak tudatosítása
- a közlés pragmatikája: etikus szándéktételezés és a közlemény strukturálása
- a közlés varianciája: átfordítás helyzetről-helyzetre, kódról-kódra
- a hatás elemzése

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE